

ЗНАЧИМІСТЬ НАЛЕЖНИХ МЕЖ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ

Вікторія Сергіївна ВОЮЦЬКА,

аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0000-1014-9472>

Унеможливлення негативних проявів підприємницької діяльності забезпечується в рамках контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю, яка в дійсності також може призводити до неоднозначних результатів стану підприємництва у державі й навіть обумовлювати наслідки, що не узгоджуються із вимогами законності, порушують свободу підприємницької діяльності, гарантовану на рівні Конституції України. У зв'язку із цим, учені констатують, що «контроль за підприємницькою діяльністю, незважаючи на всю важливість його проведення, не є всеохоплюючим, адже він має чітко визначений предмет та межі його здійснення» [1, с. 66], що є характеристиками контрольно-наглядової діяльності, які унеможливають неправомірне, неетичне використання можливостей контролю і нагляду всупереч їх меті та завданням.

Важливість предмету і меж контролю та нагляду визнають також інші науковці. Зокрема, В.М. Василенко зазначає, що предмет контролю в дійсності «уособлює явище, що становить основу, ядро контрольної діяльності» [2, с. 95]. Що ж стосується меж контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю, то вони, як зауважує С.О. Віннік, «мають важливе значення для забезпечення прав та законних інтересів підприємців, їх захисту від необґрунтованого, протиправного втручання посадових осіб державних органів та органів місцевого самоврядування в здійснення підприємницької діяльності. Такі межі містяться в тих нормативно-правових актах, які стосуються суб'єктів контролю та нагляду за підприємницькою діяльністю, їх повноважень, конкретних сфер їх реалізації, питань, що підлягають контролю та нагляду, відповідальності означених суб'єктів тощо» [1, с. 72]. Отже, як вбачається комплексне дослідження сутнісного змісту контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю неможливе без актуального розуміння особливостей предмету і межі такої управлінської діяльності. При цьому в межах цієї наукової розвідки ми зупинимось на осмисленні значимості належних (узгоджених із принципами права та зі свободою підприємницької діяльності; враховуючих потребу забезпечення балансу публічних інтересів й інтересів суб'єктів підприємницької діяльності) меж контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю в Україні.

Відтак, критично аналізуючи значимість встановлення та забезпечення існування належних меж контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю у державі, в якій триває повномасштабна війна, слід мати на увазі, що за таких умов підтримка і розвиток підприємницької дія-

льності постає в якості безумовного стратегічного імперативу, що характеризується потенціалом зміни нарративу руйнування економіки до її відродження. Разом із тим, підтримка і розвиток підприємницької діяльності повинні супроводжуватись ефективним контролем і нагляд за такою економічною діяльністю, сприяючи тому, щоби ця діяльність виражалась лише в конструктивній формі, сприяючи забезпеченню стабільності, прогресу та захисту публічних інтересів.

Конкретизуючи значимість належних меж контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю в Україні слід враховувати контекст, в якому перебуває наша держава, а також перспективи, які окреслюються на горизонті після перемоги України. У цьому сенсі можемо дійти висновку, що значимість належних меж контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю постає в наступному:

1) межі контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю дозволяють підтримувати економічну стабільність у державі, адже контрольована (в контексті забезпечення законності у сфері підприємницької діяльності) суспільством і державою підприємницька діяльність здійснюється без ухилення від правового режиму, дотримання вимог якого сприяє відносній економічній та правовій стабільності підприємця. Натомість недостатність меж (зокрема, некритична ліберальність таких меж) управлінської діяльності сприятиме тому, що підприємці зможуть вдаватись до більш ризикованих методів і способів ведення підприємницької діяльності, що негативним чином може позначитись на ринку, провокуватиме дефіцит товарів і послуг та ін, що посилюватиме негативний ефект війни в сьогоденній час, а також знижуватиме потенціал економічного розвитку під час післявоєнної відбудови держави;

2) межі контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю дозволяють встановити правомірний баланс взаємовідносин між суспільством, державою та суб'єктами підприємницької діяльності, який не припускатиме будь-яких проявів недобросовісності. Тобто, належні межі контрольно-наглядової діяльності мінімізують корупційні ризики відносно вказаної взаємодії повноважних суб'єктів із суб'єктами підприємницької діяльності;

3) межі контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю дозволяють ефективним чином запобігти недобросовісним (неетичним) практикам ведення підприємницької діяльності, що об'єктивуються в такому неприпустимому явищі, як «воєнна нажива». Тобто, належним чином збалансовані межі контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю сприяють запобіганню відповідній поведінці, дозволяють вчасно виявити та притягнути до відповідальності підприємців, які неправомірно користуються кризою, сприяють поширенню несправедливості та нечесності, що негативним чином позначається на стані населення, яке страждає від війни;

4) межі контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю культивують ідеї рівності, соціальної справедливості, соціальної відповідальності та соціальної солідарності, уможливають збереження соціального порядку та правопорядку в суспільстві.

Отже, можемо дійти висновку, що контрольно-наглядова діяльність є важливою діяльністю суб'єктів публічного адміністрування, яка без шкоди для свободи підприємницької діяльності дозволяє забезпечувати правопорядок у сфері підприємництва, знижує ризики порушення вимог законності суб'єктами підприємницької діяльності, що негативним чином може позначитись на стані національної безпеки під час війни, на безпеці населення, котре зазнає значної шкоди від війни, а також на потенціалі післявоєнної розбудови України. Таким чином контрольно-наглядова діяльність за підприємницькою діяльністю служить важливим оплотом проти ризиків економічної нестабільності, протиправної та неетичної поведінки підприємців й соціального безладу. Проте таким ефектом ця діяльність суб'єктів публічного адміністрування характеризується лише у тому разі, коли вона буде здійснюватися у належних межах. При цьому слід мати на увазі, що пошук таких меж державного та суспільного контролю і нагляду над підприємницькою діяльністю передбачає постійний процес узгодження та збалансування публічних інтересів й інтересів підприємців. Вказане є надзвичайно важливим, адже належні межі контрольно-наглядової діяльності забезпечують дотримання свободи підприємницької діяльності, а також підтримують правопорядок у сфері підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Віннік С. О. Адміністративно-правові засади здійснення контролю та нагляду за підприємницькою діяльністю: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2020. 213 с.
2. Василенко В. М. Предмет та межі громадського контролю за діяльністю національної поліції України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. № 1, Т. 2. С. 93-100.